

ቤተጽሕፈት ቅድስት መንበር - ክፍሊ ትምህርተ እምነት
SACRED CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF FAITH

ቤተጽሕፈት ቅድስት መንበር - ክፍሊ ቤተክህነት
SACRED CONGREGATION FOR THE CLERGY

ናይ “መዝገበ ሃይማኖት”

ተዋጽኦን ጽማቕን ብዚርኢ መወከሲ ነጥብታት

20 - ታኅሣሥ - 1994

“መዝገበ ሃይማኖት-ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን” (Catechism of the Catholic Church – CCC) ካብ ዚእወጅን ዚዘርጋሎን እንሆ ዳርጋ ክልተ ዓመት ኮይኑ። እቲ መጽሓፍ ኣብ ኩሉ ወገናት-ዓለም ሰፊሕ ዝርጋሎን ተቐባልነትን ከምዝረኸበ እንክነመልክተልኩም ዓቢይ ሓጎስ ይስመዓና። ኣብ መንጎዚ እውን እቲ ጽሑፍ ብቐጻሊ ናብ ብዙሕ ተወሳኺ ቋንቋታት እናተተርጎመ ኣብ ኢድ ኩሉ ከምዚበጽሕ ይግበር ኣሎ። ምእንትዚ ከኣ ቅዱስ ኣቦና ር.ሊ.ጳ. ኣብታ “መዝገብ እምነት” እትብል ሓዋርያዊት ቅዋሞም ዝገለጽዎ ባህጊ ተፈጻሙ ኪሰሃል ይክኣል፤” እዚ መዝገበ ሃይማኖት፣ ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን፣ ብዛዕባታ ኣባና ዘላ ተሰፋ ንዚሓተና (1ጴጥ.3:15)፣ ከምኡ-ውን ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን እተኣምኖ ኪፈልጥ ንዚደሊ ነፍሲወከፍ ውልቀሰብ ዚወሃብ ዘሎ መጽሓፍ እዩ። (መዝገበ እምነት 3)

እዚ መዝገበ ሃይማኖት ምስተዘርገሐ፣ ከም መተኣታተውን መባእታን፣ ትንተናታትን ድርሳናትን ዝበለ ሓጋዚ ጽሑፋት ተሰንዩ እዩ። እዚ መዝገበ ሃይማኖትዚ ብዝበለጸ ንምርዳኡን፣ ንኣጠቓቕማኡን ዚኸውን ሓገዝ ካብዚ ዝተጠቐሰ መሰነይታ ጽሑፋት ክንረክብ ንክእል፤ ምእንትዚ ድማ እዚ ከምዚ ዝበለ ጽሑፋት፣ ኣብ ሕይወት ማኅበራተ ክርስትናናን፣ ኣብቲ ዚግበር ሕንጻተሰባዊ ርክብን ዓቢይ ኣበርክቶ ከምዚህልዎ ኣየጠራጥርን። ናይዚ መጽሓፍዚ ዝርጋሐ ንርእሱ ናይቲ ብዕጉሥ መጽናዕትን ግብራዊ

ስንምትን ዚብላሕ ስርፀቱን ውህደቱን (assimilation) ፈለግ ደረጃ ወይስ መድረኽ እዩ። እዚ ድማ ብወገኑ፣ ነቲ ቅዱስ አቦና ር.ሊ.ጳ. ዝተተሰፈውዎ፡ ነናይ ቦታኡ “ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን” (Catechism) ምስንዳው ዚብል ባህጊ ዘጨብጥ እዩ። እዚ ነናይ ቦታኡ “ትምህርት ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን” ድማ ኣብዚ መዝገበ ሃይማኖት ርጉጽ መወከሲ ረኺቡስ፣ ነቲ ኣብ ከባቢኡ ዚርከብ ፍሉይ ዡነትን፣ ሰብአዊ ሕንጻትን ባህልታትን ኣብ ግምት ዜእቱ እዩ። (መዝገበ እምነት፡ 3)

በዚ እዋንዚ ነዚ መዝገበ ሃይማኖት ዚርኢ ብዙሕ ዝዓይነቱ ተዋጽኦ ወይ ጽማቕ (summaries abridgements) ከምኡውን ብሓጺር ዝተሰናደወ ጽሑፋት ይዝርጋሕ ኣሎ። እዚ ምዕባለ’ዚ ንሰፍሓትን ስርፀትን እምነት-ክርስትና ኣዝዩ ሓጋዚ ክነሱ፣ ብመጠኑውን እንተኾነ ብመንፅር ትምህርተ-እምነትን፣ ትምህርተ ክርስትናዊ ብልጋትን (ካተኩቲካል) ገለ ሕቶታት ከለዓዕል ዚኸእል እዩ። እዚ ግን ብኻልእ ምኽንያት ዘይኮነስ፣ ዝኾነ ይኹን ጽሑፍ ብሓጺር መልክዕ ኪጠቓለል ከሎ፣ ብዘምጸኦ ድሩት ባሕርይ እዩ። እዚ ሓቅ’ዚ ኣጸቢቐ ዚገሃድ ድማ እቲ ከም “መዝገበ ሃይማኖት ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን” ዝበለ ዚሓጽር ወይ ዚጽመቕ ጽሑፍ ድር፡- “ነቲ ናይ እምነትን ሞራልን (ሥነምግባርን) ቀንዲ መሠረታውን ካቶሊካውን ትምህርተ-እምነት ብሥሩዕን ሓጺርን ኣገባብ” (መዝገበ ሃይማኖት -11) ዜቕርብ እንኪኸውን እዩ።

እዚ ከም’ዚ ዝበለ ሻቕሎት እምበኣር ኣብ ኃያሎይ ወገናት-ዓለም ንዚርከቡ ሰበሥልጣን ቤተክርስቲያን መብርሂ ንኪሓቱ ደሪኹዎም። እዘን ብትምህርተ-እምነትን፣ ብቤተክህነትን ዚግደላ ናይ ቅድስቲ መንበር ኣብያተ-ጽሕፈት ድማ፡ ንጳጳሳትን ጉባኤ-ጳጳሳትን በዚ ጉዳይ’ዚ ሓገዝ ኪኸኖም ብዚብል ባህጊ፣ ነዚ ከም ተዋጽኦን (summaries) ጽማቕን (abridgements) ዚሰናደ ጽሑፋት ኣብ ምምዛንን ምግምጋምን፣ ፍቓድ ኣብ ምሃብን መወከሲ ኪኸኖም ዚኸእል ገለ ነጥብታት የቕርባ። ብፅዕነትኩም ኮነ፡ እቶም ኣባላት ጉባኤ-ጳጳሳት ዝኾኑ ካልኣት ኣቡናት፣ ነዚ ነጥብታት’ዚ ብመንፈስ ሥምረትን ኅውነትን፣ ብዝተወፈየሉ ናይ ቤተክርስቲያን መንፈስ ኃላፍነትን ክትቅበልዎ ተስፋና እዩ።

በቲ እተበርክትዎ ተሓባባርነትኩም ተሓጉስና በዚ ኣጋጣሚ ነመስግነኩም፣ ብንመፈስ ጸሎት ናይ ልደት ሠናይ ትምህርትና ንገልጸልኩም።

ካርዲናል
ካርዲናል ዮሴፍ ራትዚንገር
(20 - ታኅሣሥ - 1994)

ናይ “መዝገበ ሃይማኖት” ተዋጽኦን ጽማቕን ብዚርኢ መወከሲ ነጥብታት

ኩነታት

1. እዚ “መዝገበ ሃይማኖት- ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን” (CCC) ብቅዱሳት መጻሕፍትን፣ ብክቡር ሓዋርያዊ ትውፊትን ብናይ ቤተክርስቲያን ሥልጣን-ትምህርትን ዝበርህን፣ በኣኡ ዝተመሳኸረን፣ “እምነት ንምስትምሃር ርግጾይና መምርሒ፣ ምእንት’ዚ ከኣ ኣብ ናይ ቤተክርስቲያን ኅብረትን ሱታፌን ብቐፅን ግቡእን መሳርሒ” ኮይኑ ዝቐረበ እዩ። “ብናይ ቤተክርስቲያን ንሶትን፣ ክርስቲያን ኣመንትን ካቶሊካዊ ትምህርተ-እምነት ኣብ ምስትምሃርን፣ ንበታኡ ዚኸውን መጽሓፍ ትምህርተ ክርስቲና ኣብ ምስንዳውን ከም ሓደ ርጉጽን ጽሑይን መወከሲ ጽሑፍ ገቢሮም (ሓዋ.ቅ. መዝገበ እምነት 3) ኪቐበልዎ ዝለዎም እዩ። ናይ’ቶም ንሶት ቤተክርስቲያንን፣ ምስኦም ኮይኖም “እምነት ንምስግኸን፣ ንሕዝቢ ናብ ሕይወት-ወንጌል ንምጽዋዕን” ተልእኮ (መዝ. እም.3) ዘለዎም፣ ናይ’ዚኣቶም ኩሎም ቀዳማይ ተግባር እምበኣር፣ ነዚ መጽሓፍ “መዝገበ ሃይማኖት ትምህርቲ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን” ብምልኣቱ ምቕራብ እዩ። በዚ ኸኣ፣ ኣብ’ቲ ቅኑዕ ምዕባሌ መደብ ትምህርተ ክርስቲና (Catechesis)፣ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስቲያን ኣብ ምስንዳው፣ መምህራን ትምህርተ ክርስቲስ ኣብ ምኹስኳስን ምሕናጽን ግቡእን ብቐፅን ኣገልግሎቱ ኪህብ ይኸእል።
2. ንጳጳሳት ከምኡ’ውን ነቶም ኩሎም ኣብ ናይ ስብከተወንጌልን መደብ ትምህርተ ክርስቲናን ኃላፍነቶም ዚተሓባበርዎም ካህናትን መምህራን ትምህርተ ክርስቲናን፣ እዚ መጽሓፍ “መዝገበ ሃይማኖት” “ንሕዝበ እግዚኣብሔር ኣብ ምምሃር” (መ.ሃ.12) ዕማሞም ኣብ ምፍጻም ዚሕግዞም መጋበሪ እዩ። እዚ ዚፍጸምን ዚጭበጥን ድማ ቅድሚኡ ኹሉ ነዚ መጽሓፍ ብዘሎና ንጹሕ ተቐባልነት ቀጥተይናን ቀጻልን ዝኾነ ኣጠቓቕማኡን እዩ። እዚ ማለት ግን ወላኪ ኣድላዩ እንተኾነ ብኣኣዳዊ መጠን ነዚ መጽሓፍ ምዝርጋሕ ብሕቱ ኣይኮነን። ናይ’ዚ መጽሓፍ “መዝገበ ሃይማኖት” ትሕዝቶን ትምህርትን፣ ውሽጣዊ ስኒትን፣ ኩሉ ኣንፈትን፣ እቲ ጽሑፍ ንትምህርተ ክርስቲና ኪህቦ ዘለዎ ኣበርክቶን ከኣ ኣብ ሰባት ንኺሰርፅ ዚግበር ጸዕርታት እውን ኣዝዩ ኣገዳሲ ኮይኑ ይርከብ። እዚ መዝገበ ሃይማኖት እምበኣር ምስቲ “ሓፈሻዊ መደብ ትምህርተ ክርስቲና” ብናይ ቤተክህነት ክፍሊ ቅድስት መንበር (Congregation for clergy)

ዝተዋህበን ዝተዘርግሐን፤ ሕጂውን ዳግማይ ዚረኣ ዘሎን፤ ከምኡውን ንመደብ ትምህርተ ክርስትና ኣመልኪቱ ዝተዋህበ ሥልጣን-ትምህርታዊ (magisterium) ሰነዳት፡ ንኩሎም ምምህራንን ትምህርተ ክርስትና መወከሲ ዚኾኖም እዩ። እዚ ዘድለ ዘሎ ናይ መጽሓፍ “መዝገበ ሃይማኖት” ስርፀት-ምበኣር ኣብ ኹሉ መዳያት ንኺፍጸም፤ ብመጠኑ ዚኣክል ግዜ ከምዘድሊ ፍሉጥ እዩ። መምህራን ትምህርተ ክርስትናን፤ ማእምራን ሥነመለኮትን ነዚ መጽሓፍ “መዝገበ ሃይማኖት” ጠሊቕኛም ንኸጽንዕዎን ብዚግባእ ንኺግንዘብዎን፤ ስለዚ ኸኣ ነቲ ቀንዲ ሥሩዕን፡ ሓዋርያውን ሃብቱን በርኩቱን ንኺረኽቡዎ ዚኣክል ግዜ ኪወሃቦም ይግባእ።

3. ናይዚ መጽሓፍ “መዝገበ ሃይማኖት” ሓሳብን መደብን ከምዚሰርፀካ ምግባር ንርእሱ፤ ናብቲ ኪሰናዶ ዘለዎ ነናይ ቦታኡ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስትና ንምሕላፍ ናይ ዚግበር ስጉምቲ ቅድመ-ኩነት እዩ። እዚ ዚሰናዶ ነናይ ቦታኡ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስትና ኣብዚ መዝገበ ሃይማኖት ዝተመርኩሰ ኮይኑ፤ ናይ እምነት ሓድነትን፤ ንካቶሊካዊ ትምህርተ-እምነት ዘሎካ ተኣማንነትን ብጥንቓቕ ብምሕላው” (መዝ.እም.3)፡ ኣብ በቦታኡ ንዘሎ ዝተፈላለዩ ሃለዎትን ሕንጻተሰባትን ባህታትን ኣብ ግምት ብምእታው ዚግበር እዩ። ናይ ፍላይ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስትያን ምንዳፍን ምስንዳውን ኣገዳሲ ምዃኑ፡ እዚ “መዝገበ ሃይማኖት” እውን ከይተረፈ ኣጸቢቐ ዘሥምረሉ እዩ። እዚ ኸኣ መደብ ትምህርተ-ክርስትና (ካተከዚስ) ብዚሓቶ መሠረት፤ መበራርህን መበላቓትን ባሕርይ ዘለዎ “ኣድላዩ ምምሕያሻት”፤ (መዝ.ሃይ.24) በቶም መምህራን ትምህርተ ክርስቶስን፤ በቲ ዚሰናዶ መጻሕፍትን ኪግበር ብዚብል ሕሳብ እዩ። ነዚ መጽሓፍ “መዝገበ ሃይማኖት” ከም ኣደ “ርጉጽን ጽሩይን መወከሲ” (መዝገበ እም.3) ተጠቐምካ፤ ናይ ፍላይ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስትና ምስንዳው ናይ ረኪብ-ጳጳሳት ቀንዲ ዕማም እዩ። እንተኾነ ከምዚ ዝበለ ተግባር ንምፍጻም እንክትብገስ ተሰጢሑ ዚጸንሓካ ጸገማት ኪፍታሕ ዚከኣል፤ እቲ ሥነመለኮታዊ (ተዮሎጋዊ) ትምህርተ ክርስትናዊ (ካተከዚስ)፤ ከምኡውን ብወገን ቋንቋ ዚህሉ ባይታ፤ ንትሕዝቶ መዝገበ ሃይማኖት ዚበቅዕ ባህላውን ሕንጻተሰባውን ውህደት (inculturation) ዚቕበል ኮይኑ ምስ ዚሰናዶ ጥራሕ እዩ። ምእንትዚ እቲ ኣቐዲሙ ኪግበር ዘለዎ ናይዚ መዝገበ ሃይማኖት ስርፀት ዝነውሐ ግዜውን ዚሓትት እዩ።

4. ድሮ ተቓቲሙሰ ተዘርጊሑ ዘሎ፡ ነዚ “መዝገበ ሃይማኖት” መባእታ ወይ መተኣታተዊ፤ ከምኡውን ኣብ ልዕሊኡ ዝተገብረ ትንተናታት ዝትሕዝቶኡ መጻሕፍቲ ኣሎ፤ ጋናውን ኪቕጽል እዩ። እዚ ጽሑፋትዚ ብዛዕባ መዝገበ ሃይማኖት ዓሚቕ ኣፍልጦ ዘጨብጥ፤ ምስኡ ከኣ ናይ ፍላይ መጻሕፍቲ ንምስንዳው እጂሙ ዘበርክት እዩ። እዚ

መጻሕፍት፣ ዘ ግን ናይ መዝገበ ሃይማኖት ተዋጽኦ ወይ ጽማቕኦ ኮይኑ ብቐጻሊ ካብ ዚጎተም ብዙሕ ጽሑፋት ተፈልዮ ኪረእ ኣለዎ። እዚ ብመልክዕ ጽማቕኦ (synthesis) ዚቐርብ ጽሑፋት፣ ኣብቲ መዝገበ ሃይማኖት ንዝተዘርዘረ ትምህርተ-እምነት ኣሕጺሩ ወይ ጸሚቐ ዜቐርብ፣ ብፍላይ ድማ ነቲ ኣብ መወጻእታ “ሓጺር” ዚብል ኣናቕጽ ብምጽብጻብ ዚግበር እዩ። እዚ ከምዚ ዝበለ ጽሑፋት ብንግዳዊ ዕላማን ረብሓን ዝተደረገኸ ክሳብ ዘይኮነ፣ ኣወንታዊ ተበግሦ ዚበሃል እዩ። ነቲ ቀንዲን መሠረታውን ትሕዝቶ-እምነት ንምንጻር ዝዓለመ እዩ፤ በዚ ኸኣ ካቶሊካዊ መንነትን፣ ምጽናዕ እምነትን ንምርግጋጽን ዳግም ንምርካብን ዚድለ ጽፈትን ንጹርነትን ምጭባጥ ይከኣል። እንተኾነ እዚ መዝገበ ሃይማኖት ብርእሱን፣ በቲ ኣብኡ ንምብጻሕ ዚሕግዝ ናይ ፍላይ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስትና ኣቢሉ ኪረኽቦ ዘለዎ ቅኑዕ ተቐባልነትን፣ ብሰንክዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ ጽሑፋት ኪሰናኸል ከምዚኸእል ኪርሳዕ ዮብሉን። እቲ ናይ ፍላይ መጻሕፍቲ፣ “መዝገበ-ሃይማኖት” ንዚህልዎ ቦታን ደረጃን ውን ኪትንክፎ ዚኸእል እዩ።

ብርግጽ'ውን እቲ ጽሑፋት'ቲ ንባሕርይ መዝገበ-ሃይማኖት ንምርዳእ ዘጸግም ነገራት ከምጽእ ዚከኣሎ እዩ። “እዚ መጽሓፍ መዝገበ-ሃይማኖት ነቲ ናይ እምነትን ሞራልን (ሥነምግባርን) ቀንዲ መሠረታውን ካቶሊካውን ትምህርተ እምነት ብሥሩዕን ሓጺርን ኣገባብ፣ ብናይ ጉባኤ ቫቲካን 2ይ ትምህርትን፣ ናይ ቤተክርስቲያን መላእ ትውፊትን ተመራሖ ዜቐርብ” እዩ። (መዝ.ሃይ.11) መዝገበ ሃይማኖት ንርእሱ፣ ናይ ካቶሊካዊ ትምህርተ እምነት ጽማቕኦን ቀንዲ ወገናትን ንምቕራብ፣ ምሉእን ዝተዋሃደን ንባብ ዚሓትት ናይ ሓደ ዚዓብን ዚምዕብልን ምልኣት መምዘኒ ኪህልዎ ይግባእ። (መዝ.ሃይ.18) ብካልኣይ ደረጃ ድማ፣ ናይ መዝገበ ሃይማኖት ጽማቕኦ ወይ ተዋጽኦ፣ ነቲ ናይ ፍላይ መጽሓፍ ትምህርተ ክርስቲያን ዚትክእ ኮይኑ ክሳብ ዚሕሰብ፣ ግንብ ርድኢት ከሕድር ስለዚኸእል፣ ንምስንዳዊ'ውን ከሰናኸል፣ ዘየተባብዕ ኪኸውን ይኸእል። እዚ ንርእሱ ከኣ ምስቲ ናይ ተቐባልቱ ፍሉይ ኩነታት ንምስምማዕ ዘድልዮ ኩሉ ንካተከዚስ ኣድላዩ ዝኾነ ኪጎድሎ ይከኣል።

5. ዝኾነ ኾይኑ ግን፣ እዚ ከምዚ ዝበለ ዝሓጸረን ዝተጸምቁን ጽሑፋት ኣብ ፍሉይ ኩነታት፣ ንመዝገበ ሃይማኖት ከም መባእታን፣ ምስ ትሕዝቶኡ መላለዩን ኪኸውን ከምዚኸእል ኪሰሓት ዮብሉን። ምእንት'ዚ ከኣ ቀጺሉ ኪጎተምን ኪዝርጋሕን ከምዘለዎ ፍሉጥ እዩ። ከም ሳዕቤኑ፣ ገለ መሠረታዊ መምዘንታት ምካክር ዮድሊ። እዚ ከምዚ ዝበለ ጽሑፋት ኪፍቀድ እንተኾይኑ ኸኣ እቲ መምዘኒታት ብምሕላው እዩ። እዚ መምዘኒታት ዜረጋግጸ ድማ፣ በቲ ሓደ ወገን እቲ ተዋጽኦ ነቲ ትሕዝቶ መሥርዕን

ዕላማን መዝገበ ሃይማኖት ኪሕሉ፣ በቲ ኻልእ ወገን ከአ ምስቲ መዝገበ ሃይማኖት ብቐንዱ ኮነ፡ ምስቲ ናይ ፍሉይ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስትያን ኪደባለቕ የብሉን።

መምርሒ

ሀ. ንትምህርተ-እምነታዊ ትሕዝቶ፣ አሠራርግን ቋንቋን ብዚርኢ

1. ኣብቲ መስርሕ ምጽማቕን ምውጻእን መጽሓፍ መዝገበ ሃይማኖት፣ እቲ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ ጽሑፋት ንትምህርተ-እምነት ዚምልከት ስሕተት፣ ወይ ከአ ዘይገድር ነገራት ከምዘይኣተዎ፣ ቅድሚ ኡሉ ኪጸግረሉን ኪረጋገጽ ዚግበእን እዩ። ከምዚ ዝበለ ጽሑፋት ንምልኣት ክርስትያናዊ ሓቅታትን ትምህርትን ዘረጋገጽ፣ ካብቲ ኣብ መዝገበ ሃይማኖት ዘሎ ጽሑፍ ብዝሓጸረ መልክዕ ዝቐረበኻ እንተኾነ ንምልኣቱ ውሕሰነት ኪህብ ናይ ግድን እዩ።
2. እዚ ተዋጽኦታትኪ (Summaries) ንናይ መዝገበ ሃይማኖት ጽሑፍ መጸበይናን ዝተዋሃሃደን ባሕርይ ከንጸባርቕ ይግበእ። በዚ ዓይነትኪ ናይ ትሕዝቶኡ ኣቀራርባ ሚዛናውን ዝተመጣጠነን ኪኸውን፣ ኣብተን ቀንዲ ኣናቕጽ እምነት ዘተኩር ንኹነት ኣምላኽን ሰብን ብዚግባእ ዚገልጽ ኪኸውን የድሊ።
3. ናይዚ መዝገበ ሃይማኖት ጽማቕ ዚበሃል ነቲ ኣብ መዝገበ ሃይማኖት ተዘርዚሩን ተነጊሩን (መዝ. ሃይ. 90፣ 234) ዘሎ መምርሒ “መዓርግ ሓቅታት” ኪሕሉ ይግባእ። መሠረታዊ ኣንጉሶ ክርስትያናዊ መልእኽትን ውሽጣዊ ስነቱን ንዚገልጽ፡ መምርሒ ምሕላው ምኽባር ማለት፣ ነቲ ጽማቕ ምሉእን ብቐዕን ንኺገብሮ ማለት እዩ።
4. ካልእ ትምህርተ እምነታዊ መምዘኒ እውን ኣሎ። ካብቲ ኣብ መዝገበ ሃይማኖት ዘሎ ወሲድካ፣ ኣብ ጽማቕ ኪተርፍ ዘይብሉ
 - እቲ ናይ መዝገበ ሃይማኖት መልክዕ ኣርባዕተ ክፋል ጸሎት ሃይማኖት፣ ምሥጢራት፣ ትእዛዛት፣ ጸሎት፣
 - ናይ ቅድስቲ ሥላሴ መደብ ዝተኸተለ ኣሠራርግ፡
 - ክርስቶስ ማእከሉ ዝገበረ፡
 - ምሥጢራት ወትሩ ብመንፅር ፋሲካዊ ምሥጢር ኪረእን ኪትንተንን፡
 - ናይ ሞራልን ሥነምግባር ሕይወት፣ ኣብ መንፈስ ቅዱስ ሓዲሽ ሕይወት ኮይኑ ኪቐርብ፡

5. እቲ ናይ መዝገበ ሃይማኖት ተዋጽኦ ነቲ ብወገን ቅዱስ መጽሓፍ ብናይ ሥነሰብ (ኣንትሮፖሎጂ)፤ ብግብረ ኣምልኽኣዊ፣ ሞራላዊ፣ ከምኡ ብወገን ኅብረት ክርስትያን (ኤኮሙኒዝም) ዘለዎ መዳያቱ ኪግደስሉ ይግባእ።
6. ናይዚ መዝገበ ሃይማኖት ተዋጽኦ ወይ ጽማቕ፡ ነቲ በብዓይነቱ ምንጭታት (ቅዱስ መጽሓፍ፣ ሊጡርግያ፣ ኣበው፣ ጉባኤታት...ወዘተ) ምስቲ ኹሉ ላዛኡን ኣበሃህላኡን፣ ብዚከአል መጠን ኪሕልዎን ኪዕቅቦን ይግባእ።
7. ናይ መዝገበ ሃይማኖት ተዋጽኦታት፣ ኣብ ቤተ ክርስትያን ከም ውሁድ ቋንቋ-እምነት ኮይኑ ዜገልግል መጋበሪ ኪኸውን ኣለዎ። ስለዚ ከኣ ዝኾነ ዓይነት ነቲ መዝገበ ሃይማኖት ብምልኣቱ ዘይገልጽ፡ ወይ ናብ ገሊኡ ወገኑ ጥራሕ ዘተኩረ ኪኸውን የብሉን።
8. ተዋጽኦታት መዝገበ ሃይማኖት፡ ነቲ ሓፈሻዊ ናይ ቤተክርስትያን ሃለዎት መደብ ትምህርተ ክርስትና (ካተከዚስ) ኣብ ግምት ዘእተወ ኪኸውን ይግባእ። እዚ ዚረኣ ከኣ፣ ኣብቲ ዚምረጽን ዘወሃብን ኣርእስትን ንኡስ ኣርእስትን እዩ። እዚ ኹሉ ነቲ ጽሑፍቲ ሓጋዚ እጃሙ ዜበርህ፣ ምስቲ መዝገበ ሃይማኖት ብቐንዱ ኮነ ምስቲ ናይ ፍላይ መጻሕፍቲ ትምህርተ ክርስትና ዘይደባለቕ ኪኸውን የድሊ።

ለ. ንመደብ ትም.ክርስትናን ሓዋርያዊ ተግባርን ብዚርኣ.

- 1) እቲ ዚሰናዶ ናይ መዝገበ ሃይማኖት ተዋጽኦ ጽሑፋትን ኣጠቓቕማኡን፣ ነቲ መጽሓፍ መዝገበ ሃይማኖት ብቐጥታ ንክትጥቀሙሉን ኣጸቢቕካ ንክትግንዘቦን ዚዕንቅጽ ኪኸውን የብሉን። ስለዚ ሐደ ጽማቕ ወይ ተዋጽኦ ነቲ ቐንዲ መጽሓፍ መዝገበ ሃይማኖት ስዒቡ ዚመጽእ፣ ነቲ መላእ መጽሓፍ ንምርዳእ ዚሕግዝ ደኣ እምበር፣ ነኣኡ ኪቕድም ኣይክእልን።
- 2) ኣብ መንጎቲ ናይ መዝገበ ሃይማኖት ተዋጽኦን ናይ ፍላይ መጻሕፍትን፣ ናይ መምህራን ሓጋዚ ጽሑፋትን፣ ኣብ መንጎዚ ኹሉ ንጹርን ነቐ ዘይብልን ፍልየት ኪህሉ ይግባእ።
- 3) ኣብ መዝገበ ሃይማኖት ዘሎ “ብሓጺር” ንዚብል ነጥብታት ሓዙ ዚኅተም ንኡስ መጻሕፍቲ ኪፍቀድ ኣይግባእን። እዚ “ብሓጺር” ዚብል ወገን ዝተሰናደወ፣ ነናይ ፍላይ መጽሓፍ ትምህርተ ክርስትና ንዜሰናድዉ ወገናት ኪሕግዝ፣ ከምኡ’ውን ብቐሊሉ ንኪጽናዕን ኪዝከርን ተባሂሉ ዝተገብረ እዩ። ምእንተ’ዚ እዚ “ብሓጺር” ዚብል ኣብቲ ተዋጽኦ ብቐሊል ኪዝከር ተባሂሉ ምእታው ካልእ ጉዳይ እዩ።

- 4) ናይ'ዚ መዝገበ ሃይማኖት ክፋል ወገናቱ ተነጻጸሉ ኣብ ዝተፈላለዩ ቅጹ ዚጎተመሉን ዚዝርገሑን ኣገባብ፡ ኪፍቀድ ዚከኣል፣ ወላ'ኳ ብተሽታታሊ እንተኾነ፣ መላእ መጽሓፍ ንምጎታም ናይ ዝዓለመ ፕሮጀክት ኣካል ምስዚኸውን ጥራሕ እዩ።
- 5) ካብ'ቲ መዝገበ ሃይማኖት ንዝተዋጽኦ ኣርእስተ-ሓሳብ ጥራሕ ዚርኢ ጽሑፍ ዚእከበሉ ጎታም ኪፍቀድ ይከኣል፤ እንተኾነ፡ እዚ ተዋጽኦ እዚ ኣብ'ቲ ምልኣት እምነት ንዘለዎ ቦታን ግምትን ብንጹር ዜርኢ ምስዚኸውን ጥራሕ እዩ።

ሐ. ንሕጋዊ ጉዳያት ዚርኢ

- 1) ናይ'ዚ መዝገበ ሃይማኖት ተዋጽኦታት ከም ኡሉ'ቲ ካልእ ንእምነትን ሞራልን ዚርኢ ጽሑፋት፣ ኣቐዲሙ ናይ'ቲ ቦታ ጳጳስ (ኣቡን) ፍቓድ ኪህልዎ የድሊ። ብደቂ ማኅበራት ዚጎተም እንተኾይኑ ድማ፡ ሕጊ ከም ዚእዝዞ ናይ'ቲ ሓለቓ-ማኅበሩ ፍቓድ'ውን የድልዮ እዩ።
- 2) እዚ ከምዚ ዝበለ ዝተዋህበ ፍቓድ ብምሕላው፣ ከምኡ'ውን እዚ ጽሑፍ ተዋጽኦ ካብ'ቲ ዝተኃትመሉ ሰበኻ ዶብ ሰጊሩ፣ ናብ ካልእ'ውን ኪዝርጋሕ ዘለዎ ዕድል ኣብ ግምት ብምእታው ጳጳስ ወይ ሓለቓ ማኅበር፣ ብዘይካዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ ፍቓድ ምሃብ፣ ነቲ ረኪበ ጳጳሳት'ውን ኪውከሉ/ከማኹሩ ኣለዎም። ኣውራ ኣብ'ዚ ኪምዘን ዘለዎ ከኣ፣ እቲ ተዋጽኦ ምስ'ቲ ዕላማን ባሕርይን መጽሓፍ መዝገበ ሃይማኖት ዚሰማማዕ እንተኾይኑ እዩ።
- 3) ብዘይፍቓድ ዝተኃትመ ተዋጽኦ መዝገበ ሃይማኖት እንኪርከብ፣ ናይ'ቲ ቦታ ጳጳስ ነቲ ጉዳይ ኪሕዝዎ፤ ኣድላዩ ተመጣጣኒ ውሳኔ፣ ክሳብ ዝርጋሑኡ ምእጋድ'ውን ዚበጽሕ ውሳኔ ኪህቡ ግዴታ ኣለዎም።
- 4) ነናይ ቦታኡ ጳጳሳት፡ ነዚ ናይ ሓለዎ ተግባሮም ኣብ ምፍጻም፣ ምስ'ቲ ረኪበ ጳጳሳትን፡ ምስ ናይ ቅድስት መንበር ዚምልከቶ ክፍልን፣ ወይ ከኣ ካብ ዝተፈላለዩ ክፍልታት ቅድስት መንበር ተዋጺኡ ምስ ዝቐመ ኮሚሽን ኪዋህቡ ይኸእሉ።
- 5) መዝገበ ሃይማኖት ንምጎታም ካብ ቅድስት መንበር ፍቓድ ዝረኸበ ረኪበ ጳጳሳት'ውን ናይ'ቲ መጽሓፍ መዝገበ ንምሕላውን ምዕቃቡን ኪጽዕር ኣለዎ። ሃይማኖት ምልኣትን ተኣማኝነትን ንምርግጋጽ ኣብ ዚወሃብ ኣገልግሎት ከም መጋበሪ ውሕስነት ከምዚረክብ ምግባር ናይ'ቲ ረኪበ ጳጳሳት እዩ።